

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
21/22

Klostergårdskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier .....</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla .....</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar .....</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning .....</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	7
2.3	Beskrivning av nuläge	9
3	Analys och åtgärder för läsåret 21/22	10
3.1	Analys	10
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	10
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	12
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	14
6	Bilaga 3	17

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Klostergårdskolans förskoleklass

Klostergårdskolans fritidshem

Klostergårdskolan grundskola, år 1 - 6

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbning, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna

och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

Medarbetare

När en medarbetare får veta att ett barn eller elev har eller kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska medarbetaren genast informera rektor om detta, senast nästa arbetsdag.

Rektor

Så snart informationen nått rektor görs en anmälan till huvudmannen om händelsen. Rektorn, eller en annan person som rektor utser, börjar sedan att tala med de som varit involverade. Rektorn beslutar också om eventuella åtgärder för att förhindra att

kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier fortsätter.

I de fall då kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier har konstaterats, följer rektorn, eller den rektor utser, upp att åtgärderna varit tillräckliga och att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen har upphört. Om det i uppföljningen visar sig att de vidtagna åtgärderna inte varit tillräckliga beslutar rektorn om eventuella förändringar av de åtgärder som vidtagits tidigare, alternativt fattar beslut om nya åtgärder för att se till att den kränkande behandlingen, diskrimineringen eller trakasserier verkligen upphör.

1.4 Ansvarig rektor

Ansvarig för plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier är rektor, Åsa Andersson. Det är rektors ansvar att se till att en ny plan upprättas varje år. Det är också rektor som ser till att den följs upp och utvärderas och att alla som berörs av verksamheten; elever, personal och vårdnadshavare, ges möjlighet att delta aktivt i arbetet.

1.5 Förankring av planen

Då det är av stor vikt att all personal är väl insatta i skolans likabehandlingsarbete presenterar och förankrar rektor planen efter fastställande vid läsårets start, senast i oktober. Elever får del av planen via klassråd vid läsårets start, den förankras kontinuerligt av personal under läsåret. Hos vårdnadshavarna förankras en färdigställd plan på föräldramöten som hålles vid höstterminens start. Klasslärare ansvarar för att nya elever får kännedom om planen medan rektor ansvarar för att planen görs känd för nyanställda och vikarier samt hos servicepersonal och vaktmästeri. Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier publiceras på Unikum för alla att ta del av.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

Eleverna är delaktiga i utvärdering av föregående läsårs arbete, kartläggning och analys av nuläge samt upprättande av ny plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier genom klassråd, elevråd samt fritidsråd. Diskussioner förs kontinuerligt kring det främjande och förebyggande arbetet samt hur det kan utvecklas. Eleverna är också delaktiga genom en trivselenkät som besvaras två gånger under läsåret, samt en årlig skolklimatsundersökning för elever i årskurs 5. Eleverna i förskoleklass och årskurs 1 - 3 genomför årligen en trygghetsvandring i skolans lokaler och område för att markera de platser som anses vara trygga respektive otrygga. Skolans uppdrag enligt läroplanen (LGR11) är ett dagligt arbete kring likabehandling.

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna erbjuds att vara delaktiga i upprättande, utvärdering samt kartläggning av plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier vid föräldramöten samt är välkomna med tankar och åsikter under läsårets gång. Om något särskilt område kring likabehandling arbetas med i specifika årskurser/klasser delges vårdnadshavare denna information, antingen via föräldramöte eller skriftligt via Unikum.

2.1.3 Personalens delaktighet

All pedagogisk personal är delaktig i arbetet för likabehandling genom det dagliga arbetet kring värdegrund som en del i uppdraget enligt läroplanen. Personalen är delaktiga i utvärdering av föregående läsårs arbete, kartläggning och analys av nuläge, bland annat genom gruppdiskussioner som sker på arbetslagsmöten samt arbetsplatsträffar. Varje läsår genomför pedagogerna i förskoleklass samt årskurs 1 - 3 en trygghetsvandring tillsammans med eleverna. Trivselenkät genomförs med alla elever två gånger årligen, samt samtal vid utvecklingssamtal kring elevens sociala situation och dess mål. Resultaten sammanställs, utvärderas, analyseras och används sedan som underlag till upprättandet av en ny plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Föregående läsårs insatser och åtgärder

Utvärdering av mål utifrån planen mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier har skett i maj/juni. Utvärdering har skett på klassråd samt på utvecklingsdag och arbetslagsmöten. Inkomna synpunkter behandlas av skolkurator samt ledning. Nedan följer en redovisning av de resultat som framkommit i genomförd utvärdering.

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Utvärderingens resultat
Öka trivsel och trygghet på	Regelbundna samtal om värdegrund samt kamratskap	Ökad trygghet och välmående.	Samtal har förts i klasserna, men svårt att utvärdera om det

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Utvärderingens resultat
raster/fotbolls/- multiplanen	där raster ska ingå (Ansvarig: All personal)		har gett önskad effekt av ökad trivsel.
Öka trivsel och trygghet på raster/fotbolls/- multiplanen	Regler och schema ska sitta uppsatta vid multi/- fotbollsplan samt gås igenom vid behov (Ansvarig: Skolledning samt övrig personal)	Tydlighet kring vad som gäller minskar risk för missförstånd/konflikt. Likvärdighet för alla.	Ett tydligt schema om vem som spelar när har gett positiv effekt, det bör skapas ett schema även för multiplanen. Några gemensamma regler har inte funnits uppsatta vid planerna, det hade önskats. Förslag ges att det vore bra om information kunde samlas med ansvarsområden, aktiviteter och scheman.
Öka trivsel och trygghet på raster/fotbolls/- multiplanen	Personal/rastvärdar ska vara aktiva och väl synliga för elever i områdena de rör sig. Skapa relationer. (Ansvarig: Skolledning samt övrig personal)	Ökad trygghet.	Vuxentätheten på raster upplevs väldigt viktig för att öka trygghet och minska konflikter. Rastvakter använder sina västar för att synas, dock upplever inte elever att de finns särskilt tillgängliga vid behov. Den stora skolgården skapar svårigheter att synas och finnas överallt. Patrullerandet gör att ens aktivitet minskar.
Öka trivsel och trygghet på raster/fotbolls/- multiplanen	Rastaktiviteter erbjuds där så många elever som möjligt har möjlighet att delta (Ansvarig: Rektor samt rastaktivitetsvärd)	Strukturerad aktivitet hållen av en vuxen, mindre risk för konflikter samt att elever får vara med.	Inga rastaktiviteter har erbjudits under läsåret, det finns önskemål om det dock. Det upplevs svårt att både ansvara för aktiviteter och rastvakter. Förslag ges att äldre elever skulle kunna ansvara för aktiviteter för yngre elever.
Öka studieron i klassrummet	Använda en gemensam basundervisning i alla ämnen och årskurser, utgå ifrån tydlig lärmiljö, ledarskap och bemötande (Ansvarig: Undervisande lärare)	Tydlighet, meningsfullhet och struktur skapar ett lugn och en trygghet.	Svårt att utvärdera då det inte har diskuterats gemensamt. Det önskas en tydlighet kring begreppet Basundervisning. Det arbetas kring ökad studiero genom anpassningar som passar den grupp man arbetar i.
Öka studieron i klassrummet	All skolpersonal ska ha tydliga rutiner för övergångar mellan olika skolaktiviteter till exempel mellan rast och lektion samt mellan skola och fritidshem (Ansvarig: Undervisande lärare)	Behålla en lägre stressnivå hos elever, tydlighet kring vad som gäller.	Schemat bör ses över och planeras för kommande läsår hur övergångar och omklädning ser ut för eleverna. Eventuellt bör det finnas rastvärdar inför/efter idrott. Stålltid mellan skola och fritids har varit obefintlig senaste läsåret.
Öka studieron i klassrummet	All skolpersonal ska använda och gå igenom skolans konsekvenstrappa med eleverna (Ansvarig: Undervisande lärare)	Göra elever medvetna om att deras handlande får konsekvenser, de görs delaktiga i sin skolsituation.	De första stegen upplevs gås igenom, men senare steg upplevs inte efterlevas. En önskan om förtydligande kring det finns. Det upplevs inte som ett levande dokument i dagsläget. Det anses viktigt att hålla gemensamma regler, men att det inte görs för tillfället.

2.3 Beskrivning av nuläge

Beskrivning av nuläge

Vi genomför kartläggningar och aktiviteter för att ta reda på hur eleverna mår, hur skolan upplevs och vad som upplevs som styrkor respektive brister i verksamheten. Kartläggningen ska också visa var och när det finns risk för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i vår verksamhet. Som underlag för att kartlägga verksamheten använder vi följande metoder enligt nedanstående tabell. Dessutom ingår de samlade intrycken som personal får från den dagliga verksamheten.

Aktivitet	Tidpunkt	Ansvarig
Anmälan om kränkning	Löpande	Rektor och personal
Trivselenkät	Oktober/April	Rektor samt ansvarig pedagog
Trygghetsvandring	Oktober/April	Rektor samt ansvarig pedagog
Skolklimatsundersökning åk 5	Mars	Rektor samt ansvarig pedagog
Statisitk kring frånvaro	Löpande	Klasslärare i samråd med EHT
Klassråd	1 ggr/månad	Klasslärare
Elevråd	2 ggr/termin	Ansvarig för elevrådet/rektor
KAM-gruppsmöte	Var sjätte vecka	Skolkurator
Hälsosamtal Fsk	Löpande	Skolsköterska
Hälsosamtal åk 4	Löpande	Skolsköterska
EHT-möte	1 ggr/vecka	Rektor
Skyddsround	April	Rektor

I resultaten av Klostergårdskolans trivselenkät och trygghetsvandring samt övriga kartläggande forum kan vi se att eleverna överlag trivs bra och känner sig trygga både i klassen och på skolan men att några områden utmärker sig som mindre trygga och trivsamma. Det handlar om toaletter, skolgård, kapprum samt omklädningsrum till idrotten. Det har under läsåret 2020/2021 upprättats 82 stycken kränkingsanmälningar, där majoriteten har skett på skolgården, kapprummen eller i klassrummen. Många av de mål och aktiviteter som togs fram i förra årets plan har det inte arbetats aktivt för att uppnå, därav är flera av dem svåra att utvärdera. På grund av ledningsbyte och viss omorganisation på skolan samt en global pandemi har flera olika forum varit pausade, både för elever, personal och vårdnadshavare. Det har påverkat resultatet av skolans klimat och trygghet under året. Skolan har detta läsår arbetat med att utarbeta rutiner, förankra dem i personalgruppen, gå igenom vad som skapar trygghet och vad som gör att den minskar. Diskussioner har förts kring det sociala klimatet och hur man uppbringar ett gott sådant. Det bedöms viktigt att skolan tar fram gemensamma regler och förhållningssätt för att skapa en likvärdighet och för att öka tryggheten.

3 Analys och åtgärder för läsår 21/22

3.1 Analys

Resultatet utifrån kartläggningar, utvärderingar och samtal som har genomförts visar på att många elever upplever sig trygga och mår väl på Klostergårdskolan. Samtidigt som detta kan konstateras är det många elever som väljer/har valt att lämna skolan för att börja i annan skola i Lund. Det finns flertalet förklaringar till att elever valt att lämna Klostergårdskolan, några av dem handlar om dess upplevelse av trygghet och trivsel. Därför är det något som måste fortsätta att arbetas med och utvecklas vidare, personalen tillsammans med vårdnadshavare och elever. Under vårterminen 2021 genomfördes ett omfattande kartlägningsarbete med stöd av Friends. Det har sammanställts, redovisats, diskuterats och utvärderats. Det som framkommer i resultatet är att det finns vissa upplevt otrygga platser bland eleverna; omklädningsrum, toaletter samt skolgården. Dock visar det på lägre siffror generellt i jämförelse med nationella värden. Det som bedöms vara Klostergårdskolans stora utmaningar handlar om ett grovt och kränkande språkbruk, bristande normkritik gällande framför allt etnicitet och sexuell läggning samt en oenighet i vuxnas agerande. Kartläggningen visar också på att mycket kränkningar sker mellan elever på internet, som de använder på sin fritid, som de sedan tar med sig till skolan. Ett samarbete och kommunikation mellan skola och hem är av högsta vikt. Resultat visar på en bristande delaktighet hos eleverna i utformning av sin skolgång, det kan uppnås genom att återuppta ett elevråd som varit pausande senaste tiden. Det är ett viktigt forum där elever har möjlighet att framföra sina åsikter och bidra till att påverka sin vardag i skolan.

En svårighet i att uppnå ett gott trygghetsarbete på raster är skolgårdens utformning då det handlar om stora ytor som eleverna kan röra sig på. Det skapar en svårighet i när man rastvärdar att dels vara aktiv med eleverna och dels ha en övergripande blick på stora delar. De kränkningar som sker inträffar i majoritet på platser där det är få vuxna som befinner sig. Utvärderingen visar att en tydlighet kring scheman vid fotbollsplan har gett positiva effekter i form av minskat antal konflikter. Dock har något aktivt arbete kring strukturerade rastaktiviteter inte påbörjats eller upprätthållits, vilket ses som negativt för att främja elevernas raster och välmående. Det är något som bör utvecklas inför kommande läsår.

Mål och aktiviteter har delvis varit otydliga och breda samt att uppföljning av dem har haft bristande systematik det senaste året. Systematiken i detta arbete är något Klostergårdskolan behöver arbeta vidare med och utveckla under läsåret 2021/2022. Det kommer också fokuseras på att utveckla skolans trygghetsgrupp och dess uppdrag, samt fortsätta diskussioner kring hur vi skapar en skola där alla känner sig trygga, dit man vill komma och stannar kvar som elev.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Förebygga konflikter, främja välmående på raster, främja relationer.	Elevledda rastaktiviteter, förslagsvis år 6 leder för yngre årskurser.	Minska antal konflikter, främjande välmående och relationer mellan årskurser och klasser.	Ovan nämnda
Språkbruk	Tillsammans med elever genomföra lekar/tävlingar	Ett mer positivt språkbruk där färre antalet verbala kränkningar	Utvärdering kan ske veckovis via klassråd och veckobrev, samt vid

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
	där man uppmärksammar språkbruket och gemensamt, aktivt arbetar med att alla vårdar språket.	förekommer.	terminsslut.
Öka elevinflytande och delaktighet	Starta upp elevråd och matråd, använda sig av forumspel i klasser för att tydliggöra diskussion kring värdegrund och normkritik.	Att elever har en känsla av möjlighet att kunna påverka sin skoldag.	Ovan nämnda
Öka trygghet på raster	Strukturerar upp rastvårdskap, aktiviteter, scheman, deltagande av personal samt utvärdera vad som fungerar bra och mindre bra.	Ökad trygghet på raster.	Detta bör göras terminsvis i vardera klass, lyftas på elevråd samt i årlig utvärdering av SKA.

Utifrån analysen har skolan formulerat följande mål att arbeta med under 2021/2022.

Språkbruk

Normkritik - Etnicitet, sexuell läggning

Vuxnas agerande

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3